

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 478/2011-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť Ing. P. K., S., a B. K., S., zastúpených advokátom JUDr. D. M., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. P. K. a B. K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na vlastníctvo podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a právo na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu

k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011 v jeho časti, ktorou bol potvrdený výrok rozsudku Okresného súdu Kežmarok č. k. 4 C 321/2001-302 z 30. marca 2010 o náhrade trov konania a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania, p o r u š e n é b o l o .

2. Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011 v jeho časti, ktorou bol potvrdený výrok rozsudku Okresného súdu Kežmarok č. k. 4 C 321/2001-302 z 30. marca 2010 o náhrade trov konania a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania a vec v r a c i a Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

3. Ing. P. K. a B. K. p r i z n á v a náhradu trov konania vo výške 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov), ktorú je Krajský súd v Prešove p o v i n n ý zaplatiť na účet ich právneho zástupcu JUDr. D. M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. septembra 2011 doručená sťažnosť Ing. P. K., S., a B. K., S. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou sa domáhali vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011 a vydania tohto nálezu:

„1/ Základné právo sťažovateľov Ing. P. K. a jeho manželky B. K., oboch bytom v S. na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 29. júna 2011 č. k. 2 Co 118/2010 - porušené bolo.

2/ Základné právo sťažovateľov Ing. P. K. a jeho manželka B. K., oboch bytom v S. vlastníť majetok, slobodne s ním nakladať a nadobúdať majetok v súlade so zákonom podľa Čl. 20 Ústavy SR, čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 29. júna 2011 č. k. 2 Co 118/2010 - porušené bolo.

3/ Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 29. júna 2011 č. k. 2 Co 118/2010 - sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

4/ Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia v sume 314,18 (slovom tristoštrnásť 18/100 EUR)... do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. D. M.“

Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 478/2011-20 z 20. októbra 2011 prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľov v časti smerujúcej proti výroku rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011, ktorou bol potvrdený výrok rozsudku okresného súdu č. k. 4 C 321/2001-302 z 30. marca 2010 o náhrade trov konania a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania.

Ako z obsahu sťažnosti vyplýva, sťažovatelia boli ako žalovaní v 1. a 2. rade žalovanými v konaní vedenom pred Okresným súdom Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 321/2001. Tretím žalovaným bola Obec S. (ďalej len „žalovaný v 3. rade“). V tomto konaní sa žalobcovia proti sťažovateľom a žalovanému v 3. rade domáhali určenia neplatnosti kúpnych zmlúv, a to dvoch kúpnych zmlúv uzatvorených medzi žalobcami ako kupujúcimi a žalovaným v 3. rade ako predávajúcim (8. februára 1994 a 20. januára 1995) a kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľmi ako kupujúcimi a žalovaným v 3. rade ako predávajúcim (5. júna 1995). Predmetom kúpnych zmlúv boli rôzne nehnuteľnosti pôvodne vo vlastníctve žalovaného v 3. rade. Žalobcovia žalobu odôvodnili tým, že v 70. rokoch kúpili od žalovaného v 3. rade pozemok, na ktorom mali pôvodne postavenú chatu. Neskôr (8. februára 1994) v súlade so stavom faktického užívania a podľa prechádzajúcej dohody so starostom žalovaného o takto určenom rozsahu predmetu kúpy

žalobcovia od žalovaného v 3. rade odkúpili aj časť susediaceho obecného pozemku, ktorú fakticky už užívali, a to na základe geometrického plánu, ktorý mal byť vyhotovený tak, aby zodpovedal časti parcely, ktorá je žalobcami aj fakticky užívaná (ním bola vytvorená parc. č. 388/92 o výmere 333 m²). Žalobcovia následne uzatvorili so žalovaným v 3. rade 20. januára 1995 ďalšiu kúpnu zmluvu, ktorou nadobudli parc. č. 380/104 o výmere 158 m², ktorá vznikla na základe geometrického plánu vyhotoveného rovnakým geodetom a nadväzuje na parcelu, ktorá bola predmetom skoršej kúpnej zmluvy (rovnaká hranica). Žalovaný v 3. rade ako predávajúci však 5. júna 1995 uzatvoril kúpnu zmluvu so sťažovateľmi ako kupujúcimi, ktorej predmetom mala byť ostávajúca časť rovnej parcely, a to parc. č. 388/74. Vtedy začali medzi žalobcami a sťažovateľmi spory o priebeh hranice. Ukázalo sa, že geometrický plán, ktorým vznikla parc. č. 388/92, bol vypracovaný chybné (nesprávne určené hranice parcely a výmera parcely v porovnaní so stavom faktického užívania, ktorým sa malo riadiť vymedzenie predmetu zmluvy podľa zhodnej vôle žalobcov a žalovaného v 3. rade). Kúpne zmluvy uzatvárané žalobcami preto nezodpovedajú skutočnej vôli strán, ktorá bola taká, aby predmetom prevodu bola tá časť pozemku, ktorú žalobcovia už užívajú. V takejto situácii je neplatná aj neskoršia zmluva uzatvorená navzájom medzi žalovanými. Sťažovatelia žiadali žalobu zamietnuť a tvrdili, že hranica nehnuteľností ostala pri prevodoch nezmenená. Žalovaný v 3. rade si priznal pochybenie pri predajoch, ku ktorému došlo v čase uzatvárania kúpnych zmlúv, so žalobou súhlasil a vyhlásil, že vzniknutý stav je pripravený odstrániť. Uviedol, že žalobcom odpredal skutočne menšiu výmeru, ako mal, a pri predaji nehnuteľností sťažovateľom vychádzal zas z geometrického plánu, ktorý už nezodpovedal stavu v prírode a ani v katastri nehnuteľností.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 C 321/2001 zo 7. septembra 2005 žalobe vyhovel, určil, že všetky tri kúpne zmluvy sú neplatné, a žalovaného v 3. rade zaviazal nahradiť žalobcom trovy konania. Vychádzal z toho, že obecné zastupiteľstvo žalovaného v 3. rade nedalo na prevod majetku obce súhlas spôsobom, ktorý ustanovuje zákon [§ 9 ods. 2 písm. a) zákona Slovenskej Národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov], pretože udelený súhlas nekorešpondoval s geometrickými plánmi, ktoré sa napokon stali súčasťami kúpnych zmlúv. Vôľa žalovaného v 3. rade nebola preto prejavovaná tak, ako to vyžaduje zákon. Všetky tri kúpne zmluvy boli uzatvorené bez

predchádzajúceho právne účinného aktu obce – rozhodnutia obecného zastupiteľstva, v dôsledku čoho následné uzatvorenie kúpnych zmlúv starostom obce je absolútne neplatné s poukazom na § 39 Občianskeho zákonníka.

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie iba sťažovatelia. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 30/07 z 30. októbra 2008 rozsudok okresného súdu sp. zn. 4 C 321/2001 zo 7. septembra 2005 zrušil, a to vo výroku o určení neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľmi a žalovaným v 3. rade a vo výroku o trovách konania. V rozsahu zrušenia vrátil vec okresnému súdu. Predmetom ďalšieho konania tak ostal iba návrh žalobcov na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľmi a žalovaným v 3. rade a rozhodovanie o náhrade trov konania vo vzťahu medzi všetkými účastníkmi.

Okresný súd rozsudkom č. k. 4 C 321/2001-302 z 30. marca 2010 žalobu zamietol a žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania nepriznal. Po doplnení dokazovania dospel k záveru, že pre prevod nehnuteľnosti žalovaným v 3. rade sťažovateľom nebolo potrebné vyhotovovať geometrický plán, pretože predmet tejto kúpnej zmluvy bol riadne vedený v operáte katastra nehnuteľností, v dôsledku čoho uznesenie obecného zastupiteľstva žalovaného v 3. rade zodpovedá zákonu a konanie starostu s ním korešponduje. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a konštatoval, že *„žalobcovia a žalovaní mali v konaní vcelku rovnaký pomer úspechu a neúspechu“*, a preto žiadnemu z nich právo na ich náhradu nepriznal.

Proti tomuto rozsudku ako celku podal odvolanie žalobca. Proti výroku o náhrade trov konania podali odvolanie sťažovatelia. Sťažovatelia svoje odvolanie odôvodnili tým, že výsledok konania o určenie neplatnosti zmlúv uzatvorených medzi žalobcami a žalovaným v 3. rade sa ich netýka, neboli ich účastníkmi, a preto nemôže mať vplyv ani na rozhodovanie o náhrade ich trov. Keďže žaloba týkajúca sa zmluvy, ktorej účastníkmi boli, bola zamietnutá, konanie sa pre nich skončilo plným úspechom a má im patriť náhrada trov, ktoré im vznikli. Navrhli rozsudok okresného súdu zmeniť tak, že im náhrada trov konania bude priznaná.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011 rozsudok okresného súdu vo všetkých výrokoch ako vecne správny potvrdil a žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Rozsudok č. k. 4 C 321/200-302 z 30. marca 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011 nadobudol právoplatnosť 29. júla 2011.

Sťažovatelia sťažnosť doručení ústavnému súdu na porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011 odôvodnili tým, že tento rozsudok vo vzťahu k potvrdeniu výroku rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania neobsahuje dostatočné odôvodnenie a je založený na takom výklade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich náhradu trov konania, ktorý popiera ich účel a zmysel. Sťažovatelia boli v konaní plne úspešní, pretože žaloba v jedinej jej časti, ktorá sa dotýkala sťažovateľov (neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorej ako jedinej boli zmluvnou stranou), bola zamietnutá. Výsledok konania vo vzťahu k zmluvám, ktorých sťažovatelia neboli zmluvnou stranou, nemôže mať vplyv na rozhodovanie o náhrade trov konania, ktoré im vznikli. Navyše, predmetom konania po zrušení skoršieho rozsudku okresného súdu odvolacím súdom ostala už len zmluva uzatvorená medzi sťažovateľmi a žalovaným v 3. rade. Uvedené obdobie platí aj pre rozhodovanie o trovách odvolacieho konania. Žalobcovia boli úspešní vo vzťahu k žalovanému v 3. rade a sťažovatelia boli úspešní vo vzťahu k žalobcom. Krajský súd najmä nerozlišoval, že predmetom konania pred ním sú v konečnom dôsledku dve samostatné a navzájom nezávislé súdne konania, ktoré majú odlišný predmet a sú vedené medzi rozdielnymi účastníkmi. Konaním pre účely rozhodovania o trovách sťažovateľov je iba konanie o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, v ktorej boli sťažovatelia zmluvnou stranou.

Krajský súd sa na výzvu ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 10175/2011 doručeným ústavnému súdu 30. novembra 2011. Uviedol, že *„Odvolací súd v zhode so zisteniami prvostupňovému súdu konštatuje, že obecné zastupiteľstvo uznesením č. 16/94 zo dňa 13.7.1994 v nadväznosti na žiadosť žalovaného v 1. rade o odkúpenie nehnuteľnosti vyjadrilo súhlas s odkúpením parcely KN 388/74 pre žalovaných a následne na to, žalovaná v 3. rade spolu so žalovanými v 1. a 2. rade uzavreli dňa 5.6.1995 platnú kúpno-predajnú zmluvu. Podstatné v tejto súvislosti je, že parcela KN 388/74, nachádzajúca sa v kat. úz. S. v čase prijatia uznesenia obecného zastupiteľstva*

č. 16/94 reálne existovala, bola zapísaná na príslušnom liste vlastníctva vo vlastníctve Obce S. a v čase uzatvárania spornej kúpnej zmluvy sa odpredávala presne v takom rozsahu, ako tomu zodpovedal zápis v katastri nehnuteľností. Obecné zastupiteľstvo Obce S. určite a zrozumiteľne prejavilo uznesením z 13.7.1994 vôľu odpredať žalovaným pozemok KN 388/74, o kúpu ktorého písomne žiadali a pokiaľ sa následne sa dňa 5.6.1995 odpredávala táto nehnuteľnosť vo výmere o 22 m² menšej oproti stavu zápisu tohto pozemku v katastri nehnuteľností k 13.7.1994, neznamena to, že by kúpna zmluva mala byť absolútne neplatná pre nedostatok prejavu vôle obce. Dňa 5.6.1995 Obec S. mohla odpredať pozemok KN č. 388/74 len vo výmere zodpovedajúcej v tom čase zápisu v katastri nehnuteľností (175 m²) a preto nebolo potrebné vyhotovovať v tejto súvislosti ďalší geometrický plán. Ďalšou skutočnosťou je tiež to, že nepochybne vôľou obce prejavenu v napadnutej kúpnej zmluve bolo odpredať práve túto konkrétne určenú nehnuteľnosť, čo vo svojej výpovedi pred súdom prvého stupňa potvrdil aj vtedajší starosta obce S., Š. H.

Prvostupňový súd preto v závislosti od týchto zistení správnym spôsobom uzavrel, že dôvody neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 5.6.1995 uzatváranej medzi žalovanými účastníkmi v konaní zistené neboli.

Podobne správnym spôsobom postupoval prvostupňový súd aj pri rozhodovaní o trovách prvostupňového konania vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými v 1. a 2. rade. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania účastníkov vo všeobecnosti platí zásada zodpovednosti za výsledok a zásada zodpovednosti za zavinenie a náhodu. Je zrejmé, že predmetom konania bolo v zmysle žalobného návrhu žalobcov, resp. ich právnych predchodcov určenie neplatnosti celkovo troch kúpnych zmlúv, vo vzťahu k dvom z týchto kúpnych zmlúv bola určená ich neplatnosť predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím prvostupňového súdu a preto v závislosti od celkového výsledku konania medzi týmito účastníkmi prvostupňový súd dôvodne aplikoval ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p. a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov prvostupňového konania...

Zároveň súhlasíme s tým, aby bolo Ústavným súdom v predmetnej veci rozhodnuté bez našej účasti. “

Sťažovatelia podaním doručeným ústavnému súdu 23. novembra 2011 oznámili, že súhlasia s upustením od verejného ústneho pojednávania.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy má každý právo vlastniť majetok.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vychádza z toho, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak

z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah zaoberal sa ústavný súd posúdením obsahu napadnutého rozhodnutia z uvedených hľadísk.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli dva dôvody, pre ktoré sú presvedčení, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011, pokiaľ ide o rozhodovanie o náhrade trov konania, došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Prvým dôvodom je nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu v tejto časti a druhým taká aplikácia ustanovení o náhrade trov konania, ktorou bol popretý účel a zmysel právnej úpravy.

Krajský súd rozsudok sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011, pokiaľ ide o potvrdenie výroku okresného súdu o náhrade trov konania a výroku o náhrade trov odvolacieho konania, odôvodnil takto:

„Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 212 O.s.p. spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia

odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a zistil, že odvolania účastníkov nie sú dôvodné.

Je potrebné konštatovať, že súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil a skutkové zistenia prvostupňového súdu majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

... správnym spôsobom postupoval prvostupňový súd aj pri rozhodovaní o trovách prvostupňového konania vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými v 1. a 2. rade. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania účastníkov vo všeobecnosti platí zásada zodpovednosti za výsledok a zásada zodpovednosti za zavinenie a náhodu. Je zrejmé, že predmetom konania bolo v zmysle žalobného návrhu žalobcov, resp. ich právnych predchodcov určenie neplatnosti celkovo troch kúpnych zmlúv, vo vzťahu k dvom z týchto kúpnych zmlúv bola určená ich neplatnosť predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím prvostupňového súdu a preto v závislosti od celkového výsledku konania medzi týmito účastníkmi prvostupňový súd dôvodne aplikoval ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p. a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov prvostupňového konania.

Odvolací súd poukazujúc na všetky uvedené dôvody napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil postupom podľa § 219 O.s.p.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 2 O.s.p. Keďže v odvolacom konaní mali účastníci úspech čiastočný bolo vyslovené, že žiadny z nich nemá právo na náhradu trov tohto štádia konania.“

Sťažovatelia svoje odvolanie proti výroku rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania odôvodnili tým, že výsledok konania o určenie neplatnosti zmlúv uzatvorených medzi žalobcami a žalovaným v 3. rade sa ich netýka, neboli ich zmluvnou stranou, a preto rozhodnutie o neplatnosti týchto zmlúv nemôže mať vplyv ani na rozhodovanie o náhrade ich trov. Zdôraznili, že žaloba týkajúca sa zmluvy, ktorej účastníkmi boli, bola zamietnutá, a preto sa konanie pre nich skončilo plným úspechom a má im patriť náhrada trov, ktoré im vznikli, a to tak vo vzťahu ku konaniu prvostupňovému, ako aj konaniu odvolaciemu.

Ústavný súd považuje citované odôvodnenie rozsudku krajského súdu za také, ktoré jasne a zrozumiteľne nedáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky

súvisiace s predmetom súdnej ochrany, pretože žiadnym spôsobom nereaguje na odvolacie argumenty sťažovateľov, hoci nepochybne ide o otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam. V takejto situácii nemohlo byť preto realizované základné právo sťažovateľov na spravodlivý proces, a už len z tohto dôvodu konštatuje ústavný súd jeho porušenie rozsudkom krajského súdu.

Sťažovatelia však v sťažnosti zdôrazňujú aj to, že krajský súd svojím rozhodnutím poprel aj princípy ústavne konformnej aplikácie právnej normy (ustanovenia § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

Podľa § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov konania právo.

Správne krajský súd vychádzal zo zásady, podľa ktorej v tomto prípade pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné vychádzať z princípu pomeru úspechu účastníka v konaní, čo zodpovedá aj účelu a zmyslu citovaného zákonného ustanovenia. Ako však vyplýva z odôvodnenia rozsudku krajského súdu, krajský súd pri aplikácii tohto ustanovenia nevzal do úvahy to, že predmetom konania bola žaloba o určenie neplatnosti zmlúv uzatvorených medzi rôznymi subjektmi (a rôznymi účastníkmi konania), pričom tieto sa prerokovávali v spoločnom konaní iba z dôvodu, že žalobca tieto dve veci spojil do jedného konania vlastným rozhodnutím. Táto okolnosť sa potom musí prejaviť aj pri posudzovaní miery úspechu a neúspechu jednotlivých účastníkov konania. Pokiaľ túto skutočnosť nevzal krajský súd do úvahy pri aplikácii § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vôbec, vykladal túto normu v rozpore s jej účelom a zmyslom.

Keďže právne závery krajského súdu, tak ako už boli uvedené, boli zjavne arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozhodnutím bolo porušené základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovatelia tvrdili, že rozhodovaním o trovách konania krajským súdom došlo aj k porušeniu ich základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Ústavný súd v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva zastáva názor, podľa ktorého ústavná ochrana týchto práv sa vzťahuje nielen na majetok existujúci, ale aj na majetok, vo vzťahu k nadobudnutiu ktorého patrí subjektu legitímna nádej na jeho nadobudnutie. O takýto prípad ide aj vtedy, keď sú splnené zákonom vyžadované podmienky na priznanie práva na náhradu trov konania účastníkovi súdom v občianskom súdnom konaní. Vo veci sťažovateľov je zrejmé, že sťažovatelia mohli v situácii, keď bola v konaní žaloba o určenie neplatnosti jedinej kúpnej zmluvy, ktorej boli zmluvnou stranou, zamietnutá, spoliehajúc sa na zákonnú úpravu a v čase rozhodovania súdu zistený skutkový stav veci, očakávať priznanie práva na náhradu trov konania proti žalobcovi, a teda im svedčila legitímna nádej na zhmotnenie tohto ich práva. Pokiaľ krajský súd pri rozhodovaní o trovách (prvostupňového i odvolacieho) konania sťažovateľom právo na náhradu trov konania nepriznal a svoje rozhodnutie navyše odôvodnil tak, že z neho nie je zrejmé, ako sa vysporiadal s odvolacími argumentmi sťažovateľov, porušil tým ich základné právo na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy a právo na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnutým rozhodnutím bolo porušené nielen základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj ich základné právo na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy a právo na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby

vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia.

V záujme ochrany ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktoré boli u s'ťažovateľov porušené, ústavný súd zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 2 Co 118/2010 z 29. júna 2011 v jeho časti, ktorou bol potvrdený výrok rozsudku okresného súdu č. k. 4 C 321/2001-302 z 30. marca 2010 o náhrade trov konania a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania, a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Bude úlohou krajského súdu v ďalšom priebehu odvolacieho konania znova posúdiť mieru úspechu a neúspechu žalobcov a s'ťažovateľov a znova rozhodnúť o náhrade trov prvostupňového i odvolacieho konania takým spôsobom, ktorý bude ústavne konformný a bude v súlade s právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho práva boli porušené, aj primerané finančné zadost'učinenie. S'ťažovateľ si z tohto dôvodu neuplatňoval žiadny nárok, a preto mu ústavný súd primerané finančné zadost'učinenie nepriznal.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd rozhodol aj o náhrade trov konania s'ťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. D. M. Právny zástupca vyčíslil trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 314,18 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie, príprava a vypracovanie s'ťažnosti), pričom odmena za jeden úkon právnej pomoci predstavuje 123,50 €. K tomu prirátal 2 x 7,41 € z titulu paušálnych náhrad. Vzhľadom na to, že ústavný súd je viazaný petitom s'ťažnosti (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) a právny zástupca s'ťažovateľa uplatnil trovy právneho zastúpenia v uvedenej sume, ktorá neprevyšuje trovy vypočítané podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004

Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd ich priznal v uplatnenej výške.

Túto čiastku uložil zaplatiť krajskému súdu, ktorý je povinný zaplatiť ju na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2011